

Brandrapport.

Hermed har jeg et indleveret til den afdede
politimester om den 23de, som begynder i
morgen i tabellen, og som har lovt den afholdt af byen
i aften.

Jeg skal kun fordele den bemærkning, at naar
næstkomende rapport først fremkommer idag, saa har det
som den afdede politimester med sine skjønlige grund i at
jeg lige til det sidste har været i den god optog med
effektive handlinger af den store brand, og af at afdede
vede brandmateriellet om. og for at være fuldstændig paa at
mode eventuel nye fataliteter, som indvirkning af
saa i den næstkomende del af byen. Jeg har ogsaa personlig
lige til det sidste været ude paa at undersøge og brand
saa, og hvilken grund jeg heller ikke tidligere godt har
kunnet udforske i den brandrapport.

Jeg har forudsigt i 3 legerum til forskjelleg
lister i den afdede brandforretningens indretning om
de vigtigste ting ved den afdede opkøbs og indvikling

Endelig morgen den 23de kl. 2.10 signaliseres
brand fra signalstake nr. 14, og brandvæsenet rykker
de 10.15 tid. Noget skænder efter observationer
ind i aften af Nedre Skovbygade, der med en
sikkert gane slog ned i flere meter høj tæppe, og

Politimester, København.

omkring samtiden kom ogsaa regnen. Kun nr. 15. I branden
blev der ogsaa offret.

Brandens røgte steg sig op efter første regn, og allerede underveis til brandstedet observeredes et stort
indslag paa himmelens i retning af det svenske Porselæns
Fabrik. Der blev en ordentlig storm i retning
fra syd-vest; og da vi kjørte frem ad den nordlige del af
Kedre Strandgade, blev til brandstedet blev vi ramt
af en voldsom, kort regnstorm og regn af ganske stor størrelse
skildede sig alle steder og maatte de storske udby fra
med nogle alderige bop.

Fabrikbygningen var nr. 87 og 88, der da i lyste,
og resten af bygningen mod det var ogsaa i lyste,
al brand. Der blev deslignende indlagte 2 slanger fra
Kun nr. 59, ^{hvis} ~~og~~ straks kom i virksomhed og
blev restede med de brandende bjæve. Næsten samme
øjeblik kom ogsaa til 2 slanger, hvis slange var
indlagte fra Kun nr. 15. I det samme øjeblik med
en saadan hastighed, at man maatte ikke kunne
staa paa marken, og begynde at løbe i alle retninger
bort med en voldsom kraft. De 2 slanger, der kom
fra nordre side af gaden, med nr. 87, 88, 89, 90, 91
bort. De 2 slanger blev deslignende med nogle andre
og en slange var paa det angjældende sted, men blev
stødt af en anden slange, der var kommet til ilben, at man
kunne se den slange den var stopt, men ikke sluttede
den. De 2 slanger, der kom fra nr. 15, var deslignende

ovrøstent samtidig kom ogsaa regn fra nr. 15. 2 timer senere blev der paa offogt.

Brandvæsenet rykkede straks ind efter første regn, og allerede indenfor til brandstedet observerede de en lodning paa himmelen i retning af Kalleimands Brekkevej og Co's fabriks. Der blæste en orkanagtig storm - nordvest fra syd-vest; og der vi kjørte frem ad den vestre del af Nedre Strandgade her til brandstedet blev vi mødt af en voldsig, sort røgmasse og regn af quin, som her og der faldt og uled stænk og maatte straks afbryde frem med nogle voldsige rap.

Fabrikbygningerne, nr. 34 og 36, stod da i lyske, og udsatte sig for en voldsom brand. Det var ogsaa begyndt, at brænde. Der blev dieklukkely indlagt 3 slanger fra hus nr. 59, og ^{hvis} straks kom i virksomhed og blev rettet mod de brændende fjere. Væsten i samme øieblik kom ogsaa til 2 slanger, hvis slange var indlagt fra hus nr. 15. Stormen varede nu med en saadan heftighed, at man næsten ikke kunde stå paa marken og begynde togled og sig indover byen med en uædvanlig kraft. Snart begyndte et hvi på nordre side af gaden, nr. 31, at brænde i hvi. Her stige blev dieklukkely rettet mod dette hvi, og en slange sat paa det angrebne sted, men den store storm pusede saa stærkt til ilden, at man kun gik at dempe den noget, men ikke slukke den. Trods de 3 kraftige slanger, som virkede

paa de brændende huse paa sydenden af gaden, matr. nr. 32 og 34, saa ogsaa dog udsiret paa, og snart stod samtlige huse paa denne side af gaden i lue. Samtidig begyndte det ogsaa at brænde i flere huse paa nordenden af gaden, blandt andet ogsaa i en stor Betongs bygning, matr. nr. 25 Nede Strandgade. En slænge blev da ledt fra hus nr. 34, men vandværket var da her saa uelastet, at det ikke gav tilstrækkeligt tryk til at naa op paa murene af det høje hus.

Flere huse paa den nedre side af gaden og især for Sjøgade begyndte nu at brænde. Dampsprængen var imidlertid nu kommet til og plævedes først især for Sjøhuset, matr. nr. 24 Nede Strandgade, og kam straks i virksomhed. Vi kom der imidlertid ualtende en saadan masse af ild og røg indover Nede Strandgade, at det blev aldeles uendholdeligt længe at være der. Brandfolkene maatte flygte og i farten var med sig alt det brændemateriel, de paa nogen maade kunde faa med sig.

Samtidig kam der ogsaa ild i en gaard i Kirkegade, matr. nr. 19, der laa to kvarter længere inde i byen, ca. 200 à 300 m. fra det sted, hvor brandværket da opererede. - I tillæg til Nede Strandgade blev da saa kritisk for Sjødampsprængen, at den maatte fortrække for ikke at brænde inde og saa ny liggende valgt.

ildsløbet af Laugebergsgaden. Herfra kom den da
 straks i dikkendhed med 4 krappe strøer; men
 imidlertid var der ogsaa vedbrændt ild i murene
 af matr. nr. 6. Laugebergsgaden. Iaarstallerne udenfor
 Præstegaden maatte nu ogsaa samme ^{helt}, og man
 maatte forsøge at faa kanelkæde al sin kraft for
 muligens at faa slæbet ilden med denne gode, hvor
 Mungarden (Kirkegaden matr. nr. 22) skad smod, og
 Trøkyngingene blev dækkede med seil. Vandkommene
 i Nedre Skindgade var nu blevet afbrændt, men
 dens de 2 strøer fra ~~den forreste kær~~ ^{nr. 15} i Kirke-
 gaden behøvedes for at begrænse ilden mod nord
 og redde kærrens fækkelse. I sleden blev et løft
 2 slanger fra kær nr. 14. Ved forenet anstrængelse
 af vandværk og dampsprætte lykkedes det ogsaa
 foreløbig at slukke ilden i Laugebergsgaden nr. 6
 Kirkegaden nr. 11 og foreløbig at begrænse ilden
 ved Kirkegaden matr. nr. 19, saa at den ikke
 kom videre. Men vi vilde det sig imidlertid,
 at det blev umuligt at holde stillingen i Præste-
 gaden. Stormen rasede saa høflig, at den
 tog de gjennemblåede seil og løftede dem højt
 i været, og da ilden havde antændt kærrene
 i Præstegaden, var heden der saa voldsom, at
 brandmandskabene maatte flygte hast med
 slangerne, for at det ikke skuede høje søer i
 deres klæder.

ilden, saa man fra en af sideres arbeide med
 altfor lidet mandskab, noget som var saa ugt,
 mere og mindre saam i den i den, saa i skude
 møder, blev der ogsaa og længere.

Imidlertid var der en sidste mulighed for
 at begrænse ilden og redde noget af de ydre bygdel.
 besluttede man at forsøge at slukke den ved
 Høllejaden. Dampsprøiten blev beordret til
 at gaa i Kirkegades enden i den
 indre hør) hvor slangen blev brugt her;
 lige som man gjorde sig klar til at bruge vand
 væk fra kimen nr 12. For at faa først brug
 fra vandtroket, saa man sig nødt til at
 bruge slangen for vandledningen, men for
 at bruge slangen, da man ved kimen nr. 12 af
 den fremrykkende ild saa blest nødt til at
 løbe fra to rindende slange.

For man imidlertid var kommanden i fuld
 virksomhed paa den nye plads, viste det sig, at
 flere huse paa den anden af Høllejaden stod i lys
 tude, og at de saa daktene, der var sendt for at
 forsøge at slukke ilden i bygten paa Rønneberg
 sydbod (Næstvedsgaden nr. 3) ikke havde
 kunnet gøre dette, men tog en stor ild i lys
 tude, saa der det indlysende for alle, at den
 ydre bygdel var alle anes helt tabt, og at
 man kimen havde tillagt, at kunne mere at sin

Omkring paa samme ledpunkt, da
 Jørgen sprængte sin virksomhed ved
 Tarengaden for at hindre ildens udbredelse til den
 nærede legde. Kæmpebrænde man hele vand-
 værkets kraft ved Brændeet for en uventet
 der at forhindre ildens fremdragen ad denne
 kant. Man udlagde slænger fra kimen nr. 9 og
 og lykkedes det ogsaa foreløbig at slukke ilden. Ko-
 muns Rammekerys gode mask. nr. 6. eller da ild-
 masserne for alvor kom, således blev man
 ogsaa her nødt til skyndsomt at frakke sig
 slænger for ikke at udkomme af ild og røg.
 Brænde brændte da ud. — Man havde endog
 et svagt haab om uventet paa denne kant
 at faa slukket ilden, saa at den ikke udbredte
 sig til den såvædt indre bygning, og man
 stabiliserede paa en i kimen nr. 5 og 6. Fly-
 vende varme udbredte meget snart bogen paa
 Thorvegades mask. nr. 21, man blev forelø-
 big slukket. — I midlertid begynte det
 at brænde i Kjöpperisgaden mask. nr. 7 og
 mask. nr. 20, og man maatte liggende slænger
 til hær af disse for at slukke ilden, hvilket
 ogsaa foreløbig lykkedes. Tilgælede spræ-
 kede man paa Rammekerys søgnes boge
 og røg (Kjöpperisgaden nr. 3).

• Ilden man var blek joflygt paa denne

kant af havde det aller taget fyr i taget paa Stor-
 udegodens matr. nr. 21, og snart stod hele denne
 bygning i lue. Taghuret blev da enden mere ind-
 sat for quister og varme og maatte derfor stadig
 overkylles med vand. Imidlertid begynde det
 atter at brænde i Ripperviggodens matr. nr. 20, hvis
 tag snart stod i lue, ligesaa ogsaa andre
 bygninger. Derfor begynde at tage varme. Skillingen
 blev derfor ogsaa her snart ihaardt, og for ikke
 held at blive anbragt af varme maatte man
 skyndsomt trække sig tilbage og stationere i Rum
 nr. 27.

Da man saa opstod paa forskellige sta-
 tioner - havde endelvis trukket sig tilbage fra den
 ene Rum efter den anden drejede af den ad-
 samt fremrykkende ind, ^{da} begynde der at skorte
 paa brændsel til fartsarbejde af stenk-
 ningarbejdet, da en hel del af dette var blevet
 tilbage i den gamle bygning, hvor branden be-
 gyndte; og man gjorde for guldets forsigelse paa
 at sætte sig i forbindelse med skykker derude
 for at faa kompletteret materiellet. Land-
 uuen blev slængt af ilden. Man forsøgte da
 ogsaa at sjaanen at kamme afsted. En brand-
 kassekøbe med 5 mand gik ind i den baad for at
 se sig op til taget, men efter for guldets
 indtrædelse, maatte de vende tilbage med

ufarvellet søg, da skær og sø var saa usikre,
at de ikke kunde komme frem.

Med magistratens hjælp fik man da fat
i et dampskib og med dets foretogte man
at sætte sig i forbindelse med den del af korpset,
som var beskjæftiget paa Torgodden. I midlertid
var udeet saa freidelses saa usikkert, at damp-
skibet heller ikke kunde lande paa angjældende
sted, men man kunde fortsætte videre uret-
helt til Thersaa og videre, Kjøbmandsstreget
og herfra maatte de træde ind paa det til fods
løbe stierne til Torgodden og hente nodvendigt
digt materiale.

I midlertid fortsatte de slæbningens arbejde
i den andre bydel, idet man fra kær nr. 27
foretogte at redde ialt paa den hærskede, som
ligger paa søndre side af Torgodden, da gaden
her havde paa 20 alens bredde og dets leg
kunne lade være med at forbrænde, men end
for ilden havde grebet kærne paa nord-
siden af Torgodden blev ild og røg udsendt
i denne gade saa uskedelige, at man ogsaa
maatte paa flugt videre over medbringer-
ende sine apparater. Man tog ogsaa slæbning
videre ned af efterfølgende kærne; som f. eks.
fra kær nr. 41, kær nr. 17 i Alsdalens
kær nr. 6 paa Børstebanen osv. Men det for-
gik.

Indet kunde staae de fremrykkende ildmæsser.
 Lykkedes det end paa enkelte punkter for et ærblik at stanse
 ilden, saa begynte det at brænde i legninge kogerne operation
 ans punkter, og man blev paa ny nød til at brække videre
 tilbage for ikke at blive afskaaret tilbagetog. Dog lykkedes
 det med den paa Buholmen udtagne slange at redde bebyggelse
 gælden her. Man forsøgte saa at stanse ilden ved
 Valdeboerens matr. nr. 301, hvilken legning blev dækket med
 sild, og den ligesomfor liggende legning, matr. nr. 81 blev delvis
 nedruen; men quier og varme kastedes af skovene under
 sild og anden legningens ark, ligesom ogsaa andenfor
 liggende legninge begynde at brænde. Man maatte saa
 rykke endnu længere indover og tog som sidste operation
 punkt kinnene i krydet mellem Valdeboerens og Verre
 Hospitalgade. Hele den aften var der mellem 4 og 5
 om eftermiddagen; og her lykkedes det endelig at stanse
 ilden, skjønt man ikke egentlig kunde sige at være
 herre over ilden før mellem kl. 10 og 11 om aftenen. Sluk-
 ningsarbeidet fortsattes til kl. 2 om natten og afløstes
 af vagtkjæmper hele ~~den~~ natten, da den utkanogte
 stovm fremdeles nedbrænde.

Den del af brandkorpset, der arbejdede i den ydre
 bydel, paa Kerpain, havde imidlertid faaet begrænset
 ilden ved Kerpains skole paa syd siden og ved Malovei-
 ens matr. nr. 10 paa nord siden, assisteret af en del re-
 servemandskaber og private folk.

I det hele taget var der en del private folk og reservemandskaber

mandskaber, der iherdigh og trofast deltog indtil det sidste i den langvarige og ofte farlige stækningsarbejde.

Vandværket fungerede godt lige til det sidste og ydede, hvad det med sin gødselvane paa de forskellige punkter kan give. Trækket i slangerne blev dog ikke lidet søkket deraf, og givtes og brandte gjenstande, samt af stormen opredes kortefter gøden, brandte hult paa slangerne og gjorde dem isikke. Vandteholdningen var til enhver tid overflødig, og selv i disse dage, da alle stiklesninger har legget og iskket og endt kort en masse vand, foruden hvad der er gaaet bort til efterstækningsvædet, saa er vandstanden i indtagkassen indfældet paa tappen, og de øvrige kasser og paa anbrænt fulde. Det er en tilføjelse at vandværkets effektivitet af og efterhalet samt husebrande med, og stiklesningerne begynder at lokke, men man forsøgte dog at holde trykket høiest mulig ved efterhalet som man gik frem at afstenge stapsventilerne for den del af ledningerne som kom ud af udsømheden.

Dampsprængen var alt: oppjuset og blev til tjenerne allerede lørdag aften, men hoonen var saa oppjuset og brændende var m.m., at det var umuligt at komme ud; den kom derfor først til tjenerne igjen ved efterstækningen søndag formiddag.

Opstanden til at branden fik et saa umiddelbart anfang man tilskrives den orkanagtige storm som den for legens bebyggelse uheldige vindstøvning. Her i

menneskene magtesløse. Om vandværket havde været
flere gang saa stærkt, havde det neppe kunnit reddes
egentlig mere end som sket er.

De huse, som dog fyr og begyndte at brænde laare
for deres liv egentlig skulde være kunnit, var først og fremmest
de, der var stakket med krumm tagsten, og de huse som havde
håre osker med Adfersting.

Man sig nu altid med sikkerhed sig, at ingen men-
neske er blevet indebrændt. Dette er saa meget mere be-
mærkelsesværdigt, som ikke udsette sig med væsentlig
hidsighed, og en del mennesker med meget smalle huse
ud af de brændte huse.

— 14 —

Den centrale, karrborede og storske
del af byen er det samme brand iøjensyn. En anden
nærliggende begrundning af den brændte del af byen
er det har man altid at gøre en utøj for det syd-
vestlige hjørne af karrstet mellem Torskæggen og Næst
og Strandgade og til det sydvestlige hjørne af Malocien
matrik. nr. 14. I den nordre bred er foruden byg-
ningerne paa kaien reddet bebyggelsen i Vespingsvej-
en (indtoget Friessens støpstenhus) samt brug huse
i øverste del af Kinnariggaden. — I den indre
bydel er reddet bebyggelsen omkring Rindlagsgaden
med indtoget af nogle små huse paa nord-
siden af Valdalsveien. Men til gjenjæld gjenføres
paa sydenden af Valdalsveien en del flere huse ved.

erfor Rebløgersgade. - Endelig gjentog et og andet
hus midt i byen mellem vesterne. -

Efter den aarsagt jeg nu har over det, synes det
at gjøres ca. 230 huse inden byens grænser, hvilke
ikke er brændte. Deraf falder ca 100 paa den indre
bydel og 130 paa den ydre bydel; heri er medregnet foruden
vaaringshuse ogsaa sjöpakhus, fabrikkbygning og en del
Løstbygning. - Da disse bygninger for en stor del
ligge i byens udkanter er mange af den ganske smaa.

af offentlige bygninger har man kun tilboje
Apostolskole, Løstbydel og Gravkapellet.

Med hensyn til brændens optøvelse kan
jeg desværre ingen oplysninger give. Ved ankomsten
til brandstedet stod som sagt fabrikkbygning
i lys tæ, og ingen af fabrikkens udkommende
var at se. -

A. Salerinds branddirektør den
28 de januar 1924.

Johs. Salerinds